

## UIT DE HISTORIE VAN KOEDIJK

door J.P. Geus

### **XVIII. De invasie van Engelsen en Russen in 1799**

Omdat men al langer bang was voor een mogelijke invasie vanuit zee, waren er rond 1798 in de kuststrook steeds Franse en Bataafse troepen gelegerd. Ook te Koedijk vond van tijd tot tijd inkwartiering plaats. Doch, toen de Engelsen op 22 augustus 1799, nabij Callantsoog, een landingspoging ondernamen werd de troepenconcentratie van de Frans-Bataafse zijde nog flink vergroot.

Op 24 augustus werd te Koedijk en Warmenhuizen de 4e Halve Brigade Eerste Bataillon, bestaande uit totaal 742 man, gelegerd.

Te Koedijk moest onderdak worden verschaft aan 19 officieren, 437 onderofficieren en manschappen, 5 vrouwen en 2 kinderen. Dit was voor inkwartiering een enorm aantal als we bedenken dat Koedijk in 1798 slechts 628 inwoners telde. Bovendien werden er 30 wagens en 60 paarden gevorderd met de benodigde voerlieden.

De eigenlijke landing van de Engelsen vond plaats tussen Callantsoog en Huisduinen in de vroege ochtend van 27 augustus 1799. Het invasieleger bezette de Zijpe en bleef daar in afwachting van versterking door het Russische leger en nog meer Engelsen. De Frans-Bataafse troepen trokken aanvankelijk terug tot de lijn Alkmaar-Schermerhorn.

Op 10 september deed het Frans-Bataafse leger een vergeefse aanval op de Zijpe en trok weer terug op zijn posten te Bergen, Koedijk en Langedijk.

Op 19 september kwam er een aanval van de Engelsen en Russen en werd er vooral te Bergen hevig gevochten. Daarna moesten ze weer terugtrekken. Op 2 oktober kwamen de Engelsen en Russen met een nieuwe aanval. Langs het strand, langs de binnenzijde van de duinen, langs de Koedijkervaart (nu het Noord-Hollandskanaal) en langs de Langedijk trokken ze weer zuidwaarts. Vanuit de Koedijkervaart werden ze gesteund door 7 kanonneerboten (dat waren een soort zolderschuiten met daarop geplaatste kanonnen). Het invasieleger trok nu nog verder zuidwaarts en op 6 oktober werd er slag geleverd bij Castricum. Daarna keerde alles terug naar de Zijpe. Het invasieleger bleek niet bij machte zijn positie blijvend te handhaven en op 18 oktober volgde capitulatie van Alkmaar, waarbij aan het invasieleger vrije aftocht werd verleend. Op 19 november werden de laatste troepen te Den Helder ingescheept en kon ook door de dorpsbewoners de balans worden opgemaakt.

De bevolking had, door het steeds heen en weer trekken van de elkaar bevechtende legers, menige bange dag gehad. De weg langs het dorp was op verscheidene plaatsen totaal bedorven. De meeste varkens, kippen en eenden waren door het krijgsvolk geroofd. De hooiprijs, normaal f 6,- het voer, was opgelopen tot f 25,- het voer. De kerk had van september tot november gediend tot paardenstal en legering van militairen, waardoor veel schade was aangericht. Op 17 november werd er voor het eerst weer dienst gehouden. De kerkeradsboeken waren eerst op het raadhuis te Koedijk en later in het gemeentehuis te Alkmaar bewaard geweest. De diaken-rendant had de diaconieboeken in de grond onder zijn huis geborgen en deze waren in goede staat gebleven. De duplicaat doop- en trouwboeken waren echter verloren gegaan, terwijl van het Avondmaals zilver ook verschillende stukken waren geroofd of weggeraakt.

Guurtje Pieters Diepsmeer, de weduwe van Jan Stam, een van de rijksten van het dorp, had drie obligaties van respectievelijk f 250,-, f 1000,- en f 300,- in de grond geborgen, maar toen zij ze weer te voorschijn haalde waren ze geheel onleesbaar geworden.

Ook waren er van de bewoners 14 paarden, 10 wagens, 4 karren en een "sjais" verloren gegaan. Voor wagenvrachten en voerlieden werd tenslotte in 1802 een bedrag van 1185 gulden en 2 stuivers

uitbetaald. Pas in 1804 werd als vergoeding voor verloren gegane wagens en paarden f1200,- van de overheid ontvangen.

Deze oorlog zal de bewoners nog lang hebben geheugd.